

I

SABEL ORDI

Poemes i cançons de guerra

NOSTÀLGIA I ESPERANÇA

Hi ha una cosa en nostra vida
que mai no podré perdonar,
nostra joventut perduda
quan ens van “avasallar”.

Van desfer la nostra terra
i els nostres éssers estimats
i ens van matar el President,
per treure'ns la identitat.

Però Catalunya és tossuda
i mai no ens podran soterrar,
i per anys que passin i passin,
tornarem a treure el cap.

Però al damunt d'aquelles cendres,
hi ha una aurèola flotant,
són els esperits i les ànimes
dels qui van estar matant.

Els ens diuen, germans nostres,
continueu batallant!
Que el nostre esperit no el venceren!
I ara, us estem guiant!

Isabel Ordi, 22 de febrer de 2003

LA CANÇÓ DE LA VAGA DELS TRAMVIES

Cuando vayas a salir, chulona mía,
coge el metro, el autobús, o vete a pie,
mas no vayas a coger ningún tranvía,
aunque tenga los cristales por romper.

Luciendo todo el garbo y el salero

de tu cuerpo de tu edad y condición
al tranviario y hasta al guardia pasajero
les dirás como pedrada esta canción.
Atchís! Atchís, atchís,
os vais a constipar siguiendo aquí!
Más vale vigilar
algún cajón del Gobierno Civil.

Atchís! Atchís, atchís,
no va esa (Alegría) por aquí,
pues el valor de tanto y tanto vidrio
ni la Carmen del Lirio
no lo puede conseguir.
Y para ver lo que se gana en rifas,
hay que bajar tarifas
y luego dimitir. Que SÍ!!

(Anònim)

Aquesta cançó es cantava, amb la tonada del xotis madrileny, durant la coneguda vaga dels tramvies, que es féu durant la Dictadura, l'any 1951, durant els mesos de gener i febrer.

Els la cantàvem als grisos, que custodiaven els tramvies, protegint els empleats que els portaven, ja que tots anaven sense vidres de les pedres que els tiraven, en uns dies que feia un fred molt fort i anaven tots ben ventilats.

També quan es podia se'ls treia el tròlei i no podien avançar, i havien de baixar al carrer, a terra, per tornar-lo a posar; cosa i moments que aprofitàvem per poder-los escridassar més bé, i també per cantar-los, i apretàvem també a córrer perquè no ens enxampessin, com els va passar a alguns.

Tot plegat, per la indignació de la pujada del 0,10 cèntims que, en aquella època, era molt.

Aquesta fou la primera revolta que unànimement ens despertà contra la dictadura, com ha quedat a la història.

És un de tants records d'aquella mala i llarga època. Seria una pena que es perdés aquesta cançó, històrica ja, i que tant els feia enrabiatar.

Això va durar tants dies que, al final, vam guanyar els ciutadans.

Isabel Ordi, gener de 2005.

LES CANÇONS DE LA GUERRA CIVIL

HIMNE DE L'EXÈRCIT POPULAR DE CATALUNYA

Per decret de la Generalitat de Catalunya, el 6 de desembre de 1936 es creà l'Exèrcit Popular de Catalunya, per reorganitzar les forces militars i militaritzar les milícies del Comitè Central de Milícies Antifeixistes, després de la seva dissolució.

Tota la població masculina vàlida entre 16 i 50 anys arribà a ser mobilitzada, tant sota aquest nom com sota el de l'exèrcit de l'Est, en què es fongué l'Exèrcit Popular.

A continuació, la lletra de l'Himne de l'Exèrcit Popular de Catalunya, que alguns de nosaltres recordem, i que ens ha facilitat Isabel Ordi:

Un dia tràgic la gent més innoble
d'aquesta terra desfèu la pau,
el vil feixisme adreçat contra el poble
volia fer-lo per sempre un esclau.

Vingué la guerra ferotge i, sens treva,
al Nord, al Centre, al Sud i a Llevant
i arreu d'Espanya s'alçà la gran lleva
dels voluntaris que lluiten cantant. Endavant!

Amb fúria i disciplina
enfonsarà l'abisme,
el criminal feixisme
l'Exèrcit Popular. Endavant!

Però nosaltres, a més de la glòria,
volem la força que dóna la unitat,
per la total i immediata victòria
com un sol home anem al combat.

Passa la tropa i el poble l'aclama
rengles de ferro, fusells rutilants,
l'esguard enlaire de cara a la flama

de la bandera que ens fa a tots germans. Endavant!

Amb fúria i disciplina
enfonsarà l'abisme
el criminal feixisme,

l'Exèrcit Popular! ENDAVANT!

NO PASSAREU és una composició literària d'Apel·les Mestres, amb música d'Antoni Pérez Moya, per als voluntaris catalans que lluitaren a la Primera Guerra Mundial (1914-1918) al costat dels francesos amb l'esperança que, en reconeixement, els aliats premiessin la gesta amb el suport al separatisme català.

La realitat, però, fou que, amb la victòria, ni tan sols se'ls va permetre desfilar amb les tropes aliades amb la senyera desplegada.

Un escriptor rossellonès ha novel·lat la frustració amb el títol de "La guerra dels cornuts".

Durant la guerra civil (1936-1939) les tropes de muntanya varen recuperar la cançó que va passar a formar part del repertori líric dels soldats de la República.

El text de la cançó ens l'ha facilitat Isabel Ordi.

LA CANÇÓ DELS ENVAÏTS

No passareu i, si passeu,
serà damunt d'un clap de cendres,
les nostres vides les prendreu,
nostre esperit no l'heu de prendre.

Més no serà, més no serà, per més que feu,
per més que feu, no passareu.

No passareu i, si passeu,
quan tots haureu deixat de viure,
sabreu de sobres a quin preu,
s'abat un poble digne i lliure.

Més no serà, més no serà, per més que feu,
per més que feu, no passareu.

No passareu i, si passeu,
Decidirà més tard la història
entre el saió que no clava en creu,
i el just hi mor, de qui és la glòria.

Més no serà, més no serà, per més que feu,
per més que feu, no passareu.

A sang i foc avançareu,
de fortalesa en fortalesa
però què hi fa si queda en peu,
quelcom més fort, nostra fermesa.

Més no serà, més no serà per més que feu.
Per això cantem, no passareu.